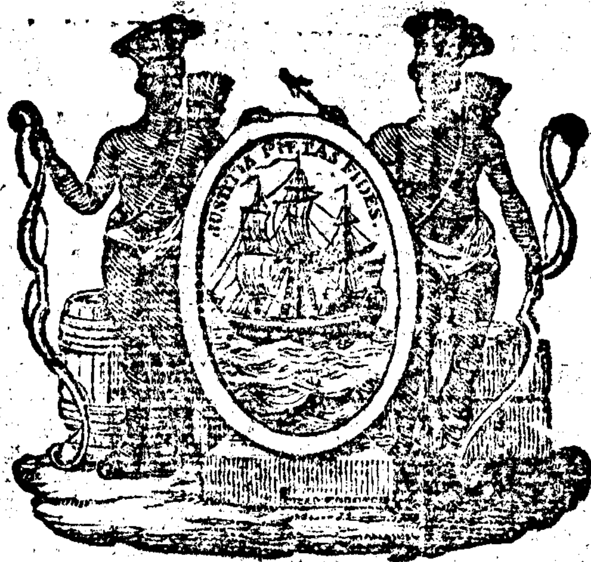
A°. 1839. No. 83.

Woensdag, 16 October.

SURINAAMSCHE COURANT.

PARAMARIBO.

Advertentiën.

(37159) Op autorisatie van het Collegie van Commissarissen voor het Departement der *Onbeheerde Boedels*, zullen fungerende CURATORS, bij inschrijving verkoopen:

ZESTIEN VATEN SUIKER,

van de Plantaadje *Vlammenburg* aankomende den Boedel VOLKERT VAN HALM Jbz.

Zullende de Kooper of Koopers, gemelde Suiker voor eigene rekening en risico van Plantaadje moeten laten afhalen.

De inschrijvings-billetten zullen ter Gouvernements Secretarij worden aangenomen, tot Donderdag den 17den dezer, des voormiddags ten *tien* ure.

Paramaribo, 14 October 1839.

De fungerende Secretaris van het Collegie voornoemd,

F. C. COBLIJN.

(37105) De Ondergeteekende, verzoekt bij deze ten vriendelijkste al degenen, welke hem verschuldigd zijn, hunne pretentien ten spoedigste te komen voldoen, zullende hij anders verpligt zijn, de Nalatigen door *regtsmiddelen* daartoe te noodzaken.

Paramaribo, 15 October 1839.

J. P. HAASE Jr.

☞ Bovengemelde presenteert uit de Hand te Koop:

Eene extra fraaije MAHONIJHOUTEN STAANDE *PIANO*.

(37166) J. W. BECKER Jr. vertrekt.

De Brandewijn-pest.

Hebt slechts de Waarheid en den Vrede lief.

ZACHARIA.

Dronkenschap verzwakt den geest, — ondermijnt het ligchaam, — is een dief voor de beurs, — en een duivel voor de ziel.

V. E.

In het beroemde werkje van ZSCHOKKE leest men het navolgende, hetwelk wij, vooral bij gebrek aan Buitenlandsche Nieuwstijdingen, niet onnuttig achten, mede te deelen.

De Heer Zschokke en een arts, wien hij op reis ontmoet had, waren juist tot in *Zwitserland* gekomen. Veel was er reeds gesproken over de Brandewijnpest. Tegen den middag reden zij in een dorp, dat over de grenzen lag. De weg liep eenigzins afwaarts. »De knecht van den huurkoetsier, van wien wij — zoo verhaalt Zschokke — voor dezen dag de paarden genomen hadden, dreef dezelve als onzinnig voorwaarts. Het ging als vliegende de hoogte af. Plotseling echter stortte de wagen om. Wij lagen, vast aan elkander geklemd, met denzelven op den grond. Tot ons geluk hielden de paarden, vier teugels de man in de vuist gehouden had, op de plaats stil. Boeren, die ons van verre gezien hadden, kwamen haastig te hulp, en omringden de wagen. Wij kwamen onbeschadigd te voorschijn. Maar de knecht werd, bebloed en als levenloos, in eene herberg gedragen. »Ik had het reeds gegist," zeide mijn vriend, »op den weg herwaarts. De ellendeling heeft zeker, op de plaats, waar wij dezen middag gegeten hebben, te veel gedronken. Hij is bezopen. Zijn gloeijend rood gezigt en zijn getier en gevloek maakten het reeds genoeg bekend, toen wij den wagen beklommen." — Het duurde ook wel een minuut of vijftien, eer de voerman weder tot zich zelven kwam. Mijn vriend, de arts, onderzocht en behandelde hem met de uiterste zorgvuldigheid. De arme man had bij het vallen eene rib en den linker arm gebroken, ook was zijn gezigt deerlijk gehavend. Hij bekende, dat hij, voor den eten, jenever, en na hetzelve, op de vriendelijke uitnoodiging der waardin, nog twee glazen rum gedronken had. Meer niet! maar reeds te veel voor hem, en voor ons!"

»Dit treurige toeval, ook omdat de beschadigde wagen verbeterd moest worden, noodzaakte ons, het verder reizen tot den volgenden dag uit te stellen. Ondertusschen hadden wij dien avond een goed gezelschap in eenige der voornaamste ingezetenen en ambtenaren van het dorp. Wij bevonden ons in ons geliefd *Zwitsersch* Vaderland. Het was natuurlijk, dat wij begeerig waren, eenig nieuws te vernemen. Men betoonde zich zeer tevreden, over de tegenwoordige inrigtingen en regering. Slechts de waard riep er morrende tusschen in: »Het is ook mij goed. Maar onregt en zonde tegen het geheele volk is het, dat men ligtzinniger wijze op alle plaatsen de herbergen en tapperijen opent, en daardoor de zedeloosheid verregaande vermeerdert. Ik ken dorpen en steden, waar het vijfde huis eene herberg of eene tapperij is, en — gaat er heen gij vindt ze alle avonden vol van gasten. Hier in ons kleine dorp, waar wij naauwelijks 600 zielen tellen, zijn er zeven zulke huizen, en — gaat er heen, alle avonden zijn zij meer dan aangevuld.""

»»Louter broodnijd! louter broodnijd! Heer kastelein, riep een vrolijke snaak luidkeels lagchende uit. »Het ziet er aan het eind toch nog zoo treurig niet uit, als gij het wel zoudt willen kleuren." Toen verhief een oud heer, die tegen over hem zat, zijne stem, en sprak zeer ernstig. »Treuriger dan gij meent, Mijnheer! en misschien ook weet! Maar gij zelve waart immers getuige van het ongeluk, dat den bovenvelden voerman getroffen heeft, en waardoor hij gindsche Heeren niet alleen in gevaar gebragt, maar op onkosten gejaagd, en opgehouden heeft. Ware de voerman wel bij zinnen en nuchter geweest, hij had geen arm of rib gebroken. Zoodanige onheilen zijn in de laatste dagen geene zeldzaamheden meer bij ons. Waar is een dorp, eene stad, in het land, waar men niet drinkt, geene gelagen en dronkaarts bij menigte vindt; waar men niet alle weken, of meermalen, een voorbeeld ontmoet, van een derzulken, die buiten verstand laags de straten doolt, en in eene gracht of trens ter nedervalt? of waar men niet van vechten, snijden, ja, moorden, verneemt? Hoe vele zulke droevige ongelukken, hoe vele gevaren met rijtuigen, schepen, houtvlotten, vinden hier hunne oorzaak! Hoe menige brand ontstaat niet door de zorgeloosheid en onvoorzigtigheid, tot welke het al te veelvuldig gebruik van sterken drank aanleiding geeft! De armoede der lagere standen vermeerdert met den dag, en wel in diezelfde mate als het gebruik van sterken drank toeneemt. Ontucht, diefstal en lediggang vermenigvuldigen zich ook sedert dien tijd dagelijks. Klagten van allerlei aard nemen hand over hand voor onze geregtshoven toe. De gemeenten worden overal belast met onechte kinderen. En komt er eens eene heerschende ziekte, zenuwkoortsen, of roodeloop, dan is, niettegenstaande de groote hoeveelheid bekwame artsen, de vernieling ontzaggelijk groot. Iedere krankheid rukt eene menigte menschen weg; zij sterven allen als de muizen, want zij waren reeds, zonder hetzelve te weten, door het dagelijksch gebruik van jenever, vroeg rijp voor het graf geworden. *En de regeringen weten het, zien het, hooren het, en doen er niets tegen.* Zij graven, in plaats van de bron te verstoppen, vijvers en kolken, om daarin alle onheilen te verzamelen. Zij bouwen armenhuizen, hospitalen en tuchthuizen. Maar ook deze zijn bijna te klein. Maar, zoo als gezegd is, aan de bron van het verschrikkelijk onheil denken zij niet. Deze laten zij, tegen betaling van het patent, vrijelijk voortwoekeren, en tot diep in het hart inkankeren." — Onderwijl de man sprak, was er in het vertrek eene algemeene stilte ontstaan. De waard knikte hem met een zeker welgevallen toe en riep: »Maar al te waar, heer Vrederegter!""

»Niemand hoorde echter opmerkzamer toe, dan mijn vriend en reisgenoot. Hij zeide: »Ik ben sedert meer dan vier jaren buiten het land geweest. Ik bedroef mij, iets diergelijks te vernemen. Neen, van *Zwitsers* moest een diergelijk verderf van zeden, en der openlijke, zoo wel als der huisselijke tucht, nooit vernomen worden. En toch, Mijnheeren, wat anders, dan de hebzucht der herbergiers, is oorzaak van de schande en de ellende, die in ons Vaderland overal te voorschijn treden; van dit algemeen worden van het gebruik van sterken drank, en van dit doodelijke vergift, dat men *jenever* noemt? — »Met verlof," zeide de kastelein, onderwijl hij het hoofd schudde: »ik wil toegeven, dat de baatzucht der tappers, in deze hunne broodwinning, zeer veel tot verarming der huisgezinnen en gemeenten bijdraagt; dat de herbergiers blijde zijn, wanneer er vele goede drinkers tot hen komen, en hun geld bij hen verteren; dat zij mede schuldig zijn aan de vermeerdering van dit onheil, en aan al deszelfs verschrikkelijke gevolgen, op de

meeste plaatsen. Maar, Mijnheer, wanneer de jenever vergift is, dan moet ik bekennen, dat de bende van giftmengers veel grooter en niet slechts in tapperijen, in kroegen, herbergen en logementen aanwezig is. Meer zeg ik niet; spreek gij nu, Mijnheer de Vrederegter! Het voegt u beter, dan mij." Hij wendde zich toen tot den ouden heer, die reeds gesproken had. De arts voegde zich ook tot denzelven, en vroeg hem de oplossing van het raadsel, waarom, sedert een twintigtal jaren, de gebrande wateren zoo algemeen, en, helaas! een dagelijksch gebruik geworden waren?"

» » Verwonder u daar niet over," zeide de grijsaard, » daarvan is niet, zoo als men algemeen meent, de revolutie oorzaak, niet het vreemde krijgsvolk, dat bij ons was, niet de door den oorlog veroorzaakte losbandigheid van het volk (zoo als men dikwijls zegt); de menigte van kroegen en herbergen heeft het *alleen niet* gedaan! Wanneer men ze heden allen konde afschaffen, dan zou daarom het getal der dronkaards en der drinkers niet minder zijn. Maar veel heeft bijzonder de goedkoopheid van den sterken drank, in vergelijking van den wijn, en bovenal de gemakkelijkheid om denzelven te fabriceren, daartoe bijgedragen. Daarom wordt het in fabrijken en huizen, uit ooft, aardappelen, kersen, rogge, weit en gerst gebrand. Bijna alles laat zich tot dezen verderfelijken drank bezigen, waardoor de menschelijke gezondheid, zonder dat men het vermoedt, allengs, zoo als straks gezegd is, wordt vergiftigd."

»Onze kastelein heeft echter met regt gesproken: de vergiftmengende bende bestaat niet slechts uit de jeneverstokers en de talrijke verkoopers van dit vocht. Er zijn eene menigte anderen daarbij in het spel; die het onwetende volk, rijken, zoo wel als armen, daartoe verleiden; die de gezondheid van mannen, vrouwen en kinderen verwoesten; die armoede en ontucht bevorderen; die de gevangenhuizen, dolhuizen, hospitalen en armenhuizen helpen aanvullen. Het zijn die voorname en meer gegoede menschen, de zoo genoemde beschaafde wereld — want ook van hen behooren er zeer velen tot de onwetenden, ofschoon zij zich dan ook beschaafd noemen mogen. Zij zijn het, die steeds, op hunne morgenbezoeken, jenever of brandewijn aanbieden, — en onder hoe velerlei vormen weten zij dien drank, des morgens, des middags en des avonds, te gebruiken! Als punch gieten zij een vergift in de ingewanden, waarvan een matig gebruik zelfs niet nalaat, hoofdpijn te verwekken — en in hoeveel onderscheidene gedaanten verschijnt dit vergift niet op hunnen disch! als gelei en als saus met rum vermengd, zelfs rum-soepen; en, wat meer is, hoe wordt de sterkste brandewijn zelfs niet aan kleine kinderen, onder de gedaante van kersen, morellen, pruimen, abrikozen, toegereikt; ja, met één woord, wat binnen- of buitenlandsche vrucht wordt er niet gebezigd, om toch dagelijks eene goede kwantiteit sterken drank te gebruiken, om toch den kinderen, van hunne geboorte af, den smaak daarvoor bij te brengen! Wie als vreemdeling tot hen komt, wordt er toe opgewekt en aangespoord. Onder de eerste en meest beschaafde, en onder de middel-standen, zijn er, evenzeer als onder de daghuurders en de armen, een groot aantal, die zich de gebrande wateren tot eene behoefte gemaakt hebben. Daarom zijn er bij hen ook een groot getal ziekelijke, zwakke personen, die den arts steeds in hun huis moeten hebben, en, reeds in de kiem verdorvene, zwakke kinderen te voorschijn brengen."

»Maar lieten het de lieden van den beschaafden stand, of liever de zoogenaamde fatsoenlijke wereld, hierbij nog blijven! Neen, zij verspreiden zelfs den jenever, als een' dagelijkschen drank, onder het volk; zij deelen dien aan hunne arbeiders uit; zij geven jenever aan maaijers en dorschers; zij geven dien aan waschvrouwen en schoonmaaksters. Zij bieden dien bij elke betaling aan, en laten bijna geene gelegenheid voorbij glippen, om toch hierdoor den naam te hebben van een *gul mensch*. Zij koopen den naam van een goed mensch, door verspreiding van een' drank, waarin alle mogelijk kwaad is opgesloten. Zij verbeelden zich misschien in hunne dwaasheid, daardoor aan de daghuurders en arbeiders meer lust en krachten te zullen geven, tot den arbeid. Ja, het is waar: in het eerste uur wekt de jenever op, spant bij de levensgeesten, en er wordt vlijtig gewerkt; maar in de naast daarop volgende uren, verschijnt zeer natuurlijk eene matheid, slaperigheid en verdrietigheid, die in het tweede uur nog meer doet verliezen, dan in het eerste gewonnen wordt. Ga dan nu voort, en geef jenever, om op nieuw te spannen, lust en kracht te geven; het zal u misschien nog eenmaal gelukken; maar morgen wreekt hij zich — en wie nam niet liever dan nog een' arbeider meer? zóó veel toch kost wel de op den duur noodeloos verschonkene jenever. Dit moesten die verstandige en zoo goed berekenende lieden toch wel weten. Het is eene daadzaak, dat, van twee arbeiders en daghuurders, diegene, welke geen' jenever gebruikt, over den dag gerekend, *meer uitvoert*, maar *met zorg* en *overleg* werkt, dan hij, die, als *drinker*, tusschen beiden zijnen lust en zijne krachten door sterken drank opwekt. De laatste is niet ongelijk aan eenen reiziger, die in het begin hard aanstapt, anderen achter zich laat, maar, ras vermoeid, terug blijft achter hem, die met vasten tred en regelmatig voortgaat." "

»Een klein mannetje, die het uitwendig aanzien had van een' bemiddelden landman, viel den Vrederegter in de rede en zeide: »Juist zoo! dit weet ik het best te beoordeelen. Vier nuchtere arbeiders, die hunnen dorst, met water en melk, den natuurlijken drank van den mensch, lesschen, doen per dag meer dan vijf vrienden der natte gemeente. Ik voor mij neem er nooit een' in den arbeid, en bevind er mij zeer goed bij. Een jenever-vriend spaart, noch voor zich, noch voor zijne vrouw, noch voor zijne kinderen, — en hoe zoude hij er dan aan denken kunnen, voor een' vreemde geld te helpen sparen?" De Vrederegter zeide: »Ik weet, dat gij bij u aan ieder het afscheid gegeven hebt, die den jenever bemint, en dat gij er geen klein voordeel bij hebt. Men ziet in uw huis geen' sterken drank meer. Mogten het alle verstandige, welhebbende, alle eerlijke en brave volksvrienden ook zóó maken! Maar als rijke Edellieden, voorname Landeigenaars, Fabrijkanten, Beambten, zelfs Geestelijken en Schoolleeraren, hunne dienstboden, hunne eigene kinderen, hunne arbeidslieden, met het allerslechtste voorbeeld van den *jeneversmaak* voorgaan; wat moet men dan van den minderen man verwachten? Zij zijn de voornaamste volksverdervers en vergiftmengers. — Ja, Mijnheeren," voer de Vrederegter voort, »wat nog meer zeggen wil: die mannen, aan welke men de bevordering van het algemeen welzijn toevertrouwt, zij zijn het, die, door onverstand, of door gewetenloosheid, in ons beklagenswaardig Vaderland, alle deze rampspoeden, misdaden en gruwelen, die uit het dagelijksch gebruik van sterken drank ontstaan, steeds meer en meer helpen bevorderen: armoede en speelzucht, wellust en processen, verkwisting, diefstal en vechterijen, ongezonde kinderen en krankheden van alle soort, zijn aan hen te wijten. Daar staan de Geestelijken op hunne leerstoelen, schreeuwen over het verval van goede zeden, jammeren over de toenemende goddeloosheid; — maar wie van hen legt in zijne gemeente de hand aan het werk, om de geheime bron van de zedeloosheid en zonden, het dagelijksch gebruik van sterken drank, te vernietigen? Met het preken, jammeren en vermanen tot het geloof, is het waarlijk niet afgedaan. En ziet men zelfs niet *Geestelijken in herbergen*? Vindt men niet Predikanten en Pastoors, die dronkaards zijn? Ziet men niet Schoolleeraren en Hoogleeraren, die zonder sterken drank niet zijn kunnen, en de betere jeugd tot ergenis en bespotting verstrekken? Ja, Mijnheeren! zoo algemeen is dit verderf bij ons geworden, dat men het reeds niet meer als een verderf aanziet; dat men het naauwelijks als eene kleine afdwaling, of als eene vergeeflijke zwakheid: dat men elkander toeroept: *een rossje in eere, mag niemand weren*. Zóó ver is het reeds met ons gekomen."

(Het vervolg hierna.)

ADVERSARIA.

De menschen verwarren niets meer met elkander dan de woorden *geleerd* en *verstandig*; en toch is er een hemelsch breed onderscheid in de beteekenis van beide. Een *geleerd* mensch immers is niets anders dan iemand, die een bijzonder goed geheugen heeft, en *daardoor* elke gedachte van anderen kent, met elke oordeelvelling van anderen schittert, een verstandig mensch daarentegen is iemand, die zelf denkt en oordeelt.

Daar steken veel ezels in één Vos alleen. Dit wil zeggen: in één vos is meer loosheid, dan in vele zamen, en wordt op een bijzonder slim mensch toegepast.

S t i r n e zegt: Hoe gelukkig, dat de grootste zwaarlijvigste vrouwen, niet zelden de zachtzinnigste zijn!

Schepen in Lading.

NAAR AMSTERDAM.

Het gekoperd Tweedeks Driemast Galjootschip West-Indien, Kapt. J. J. Boon. — Adres bij Gebroeders Reijns. — Sluit HEDEN.

Het nieuw gekoperd tweedeks Fregatschip Noord-Holland, Kapt H. K. Ruijl. — Adres bij Gebroeders Reijns. — Sluit 25 October.

Het gezinkt Kofschip Maria, Kapt. S. J. Rotgans, Adres bij C. J. Leijsner. — Sluit ultimo dezer.

Het gekoperd Tweedeks Fregatschip de Jonge Lodewijk Anthonie, Kapt. R. Tjebbes. — Adres bij C. J. Leijsner. — Sluit 19 October.

Het Nederlandsch Tweedeks gekoperd Barkschip Surinäme, Kapt. Reindert van der Meij. — Adres bij J L. Gellée. — Sluit HEDEN.

Het gekoperd Kofschip Jacoba, Kapt. A. K. de Groot. — Adres bij J. L. Gellée.

Het Galjootschip Concordia, Kapt. J. H. Witt. — Adres bij Leijsner en Scheffer. — Sluit 28 October.

Het nieuw gekoperd Tweedeks Barkschip Mercurius, Kapt. C. Wessels. — Adres bij L. D. J. van Bommel. — Is voorzien van eene Polis. — Sluit 20 November.

Het gezinkt Schooner Kofschip de Zeevaart, Kapt. K. J. Haasnoot. — Adres bij Van West en de Hore.

NAAR ROTTERDAM.

Het Schooner Brikschip Amphitrite, Kapt. A. C. Krull. — Adres bij Leijsner en Scheffer. — Recommandeert deszelfs bodem ter inlading van KOFFIJ en KAKAO. — Sluit ultimo October.

Stand der Maan.

7 *October*		NIEUWE MAAN.
15	»	EERSTE KWARTIER.
22	»	VOLLE MAAN.
29	»	LAATSTE KWARTIER.

Watergetijen.

		Hoog Water.		*Laag Water.*
16 WOENSDAG.	*'s mor.*	12.51	*'s av.*	6.51
17 DONDERDAG.	»	1.42	»	7.42
18 VRIJDAG.	»	2.33	»	8.33
19 ZATURDAG.	»	3.24	»	9.24

GEDRUKT BIJ GEZUSTERS SERRES.